

> Retouradres Postbus 30941 2500 GX Den Haag

de colleges van burgemeester en wethouders

circulaire

Huisvesting van woningzoekenden in opvanghuizen

Geacht College,

1. Inleiding

In deze MG-circulaire vraag ik uw aandacht voor de problematiek van vrouwen die verblijven in instellingen voor vrouwenopvang, omdat zij slachtoffer zijn van vormen van (relationeel) geweld en de mogelijkheid deze vrouwen van huisvesting te voorzien. Het gaat hier om slachtoffers van diverse vormen van (relationeel) geweld, waaronder eengerelateerd geweld. Ten behoeve van de helderheid in de circulaire zal ik hierna spreken van mishandelde vrouwen in opvanghuizen.¹

In hoofdstuk 2 zal ik de achtergronden van deze problematiek beschrijven. Vervolgens zullen in hoofdstuk 3 een analyse van de problemen en oplossingsrichtingen worden behandeld. Omdat de problematiek van mishandelde vrouwen van allochtone afkomst divers is zal deze groep in hoofdstuk 4 worden belicht.

2. Achtergronden problematiek

Al enkele jaren speelt de problematiek van de trage doorstroming in de opvanghuizen waar mishandelde vrouwen onderdak hebben. Aangezien de

¹ In een enkel geval kan deze problematiek ook betrekking hebben op mishandelde mannen in een opvanghuis. In verband met de rechtsgelijkheid is het hierna gestelde ook van toepassing op deze groep. Omdat het in de praktijk vrijwel alleen gaat om mishandelde vrouwen, wordt in deze circulaire gesproken over mishandelde vrouwen in opvanghuizen.

Directoraat-Generaal Wonen, Wijken en Integratie

Directie Aandachtsgroepen,
Betaalbaarheid en
Corporaties
Cluster Huurbeleid en
Aandachtsgroepen

Rijnstraat 8
Postbus 30941
2500 GX Den Haag
www.vrom.nl

Datum

17 december 2008

Kenmerk

MG 2008-05

Strekking

Informatie

verblijfsduur en capaciteit van deze opvanghuizen beperkt is, is stagnatie daarvan het gevolg. Dit is voor zowel deze vrouwen (en eventuele kinderen) als voor de opvanghuizen zeer problematisch.

In verschillende brieven, waaronder die van 14 juni 2005, aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2004/05, 27111, nr. 16) heeft de toenmalige Minister van VROM de noodzaak aangegeven van het bij voorrang huisvesten van onderhavige doelgroep. Om de gemeenten op hun verantwoordelijkheid te wijzen heeft de toenmalige Minister van VROM de gemeenten, onder meer door middel van een brief via de VNG, dringend opgeroepen om de mishandelde vrouwen in opvanghuizen bij de gemeentelijke woningtoewijzing tot een van de urgente doelgroepen (naast andere urgentiegroepen, zoals mensen met een medische indicatie, gehandicapten en ouderen) te benoemen.

Ondanks dat de meeste gemeenten deze lijn hebben gevolgd, blijken er nog steeds problemen te zijn bij de huisvesting van onderhavige doelgroep. Daarom zijn in het voorjaar van 2008 deze problemen geanalyseerd. Dit heeft tot een aantal concrete oplossingsvoorstellen geleid op het terrein van wonen, om het stagneren van die doorstroom zoveel mogelijk op te lossen/te verbeteren.

Onderhavige analyse is grotendeels tot stand gekomen naar aanleiding van een onderzoek van de VNG bij alle centrumgemeenten (gemeenten met opvangcentra) en een inventarisatie van de Federatie Opvang bij de vrouwenopvang. De oplossingen/acties zijn voortgekomen uit gezamenlijk overleg en afstemming tussen de Ministeries van Justitie, VWS en VROM/WWI, de VNG en de Federatie Opvang.

Gebleken is dat onderhavige problematiek zeer divers is en niet alleen op het terrein van wonen ligt. Ze is voor een belangrijk deel ook administratief, financieel, sociaal en psychisch van aard. In deze circulaire zijn slechts de geïnventariseerde problemen en oplossingsrichtingen op het gebied van wonen weergegeven. De andere geanalyseerde problemen in de doorstroom van de opvanghuizen zullen in eerste instantie door andere verantwoordelijke ministeries en instellingen worden opgepakt.

Daarbij verwijs ik naar de beleidsbrief "Beschermd en weerbaar, intensivering van de opvang en hulp bij geweld in afhankelijkheidsrelaties" (d.d. 10 december 2007), van de staatssecretaris van VWS (Kamerstukken II 2007/08, 28345 en 22894, nr. 51). Op basis van deze beleidsbrief hebben het ministerie van VWS, de VNG/centrumgemeenten vrouwenopvang, de Federatie Opvang, de Maatschappelijk Ondernemers Groep, zijnde de brancheorganisatie voor Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening en GGD Nederland gezamenlijk een actieverklaring ondertekend. Daarin is onder andere afgesproken dat centrumgemeenten vanuit hun regierol een goede door- en uitstroom en nazorg vanuit de opvang realiseren. Daarnaast investeert het ministerie van VWS in de kwaliteitsverbetering en vernieuwing van de vrouwenopvang (onder andere door het verbeterplan vrouwenopvang van de Federatie Opvang te financieren).

**Directoraat-Generaal
Wonen, Wijken en
Integratie**
Directie Aandachtsgroepen,
Betaalbaarheid en
Corporaties
Cluster Huurbeleid en
Aandachtsgroepen

Datum
17 december 2008

Kenmerk
MG 2008-05

3. Analyse van de problemen en oplossingsrichtingen

Hieronder treft u van een aantal problemen in de doorstroom van opvanghuizen en oplossingen/acties aan in het kader van de Huisvestingswet (huisvestingsverordening), om de doorstroom te bevorderen:

1. Geen bindingseisen stellen.

Regelmatig worden er vrouwen uit opvanghuizen door gemeenten geweigerd, indien ze zich in een andere gemeente willen vestigen dan waar het opvanghuis of de voormalige woning ligt. Deze praktijk is niet juist en is in strijd met de Huisvestingswet. Op grond van de huidige Huisvestingswet mogen vrouwen uit opvanghuizen zich namelijk vrij vestigen in andere gemeenten en hebben daarbij, afhankelijk van hun inkomen, ook recht op een huisvestingsvergunning. In artikel 13c van de Huisvestingswet is bepaald (ingeval van scheiding (van tafel en bed) of langdurige werkeloosheid) dat aan deze groep geen bindingseisen kunnen worden tegengeworpen. Indien dat momenteel wel het geval is dan worden deze vrouwen geweigerd op gronden, waarop dat niet zou mogen.

Om de wet op dit punt te verduidelijken ben ik voornemens om de Huisvestingswet hierop aan te passen en de groep mishandelde vrouwen uit opvanghuizen expliciet in artikel 13c op te nemen als categorie waarbij geen bindingseisen mogen worden tegengeworpen. Op dit moment wordt er gewerkt aan een herziening van de Huisvestingswet. De voorgestelde wijzigingen zullen hierin meegenomen worden. Ik streef er naar deze wetswijziging in de eerste helft van 2009 bij de Tweede Kamer in te dienen.

2. Voorrang bevorderen.

Er zijn gemeenten die bij toepassing van de urgentiebepalingen uit de Huisvestingswet slechts aan inwoners (waaronder genoemde doelgroep) uit de eigen gemeenten een urgentieverklaring geven waardoor mishandelde vrouwen elders uit het land niet met voorrang gehuisvest kunnen worden. Uitstroom buiten de regio en soms ook de uitstroom naar regiogemeenten is daardoor moeilijk te realiseren. Vaak is dit voor een nieuwe start voor deze vrouwen juist zeer gewenst. Ofschoon de Huisvestingswet hierover niet eenduidig is, is ook deze praktijk in mijn ogen in ieder geval niet wenselijk. Gemeenten kunnen overeenkomstig artikel 11 van de Huisvestingswet in de huisvestingsverordening regelen dat mishandelde vrouwen uit opvanghuizen als woningzoekenden met voorrang in aanmerking komen voor woonruimte. In de huisvestingsverordening moeten deze vrouwen dan als urgente groep (naast andere urgenten, zoals gehandicapten e.d.) zijn opgenomen en geldt deze voorrang ook voor vrouwen uit opvanghuizen gelegen in andere gemeenten.

Omdat de Huisvestingswet hier echter niet helder over is en de Huisvestingswet landelijk op dit punt niet eenduidig door gemeenten wordt toegepast ben ik voornemens ook dit punt duidelijk in de herziene Huisvestingswet te regelen. Ik stel het op prijs indien gemeenten reeds nu anticiperen op deze nieuwe regelgeving.

3. Mishandelde vrouwen zonder kinderen.

Tot slot wil ik uw aandacht vragen voor mishandelde vrouwen zonder kinderen, waarvan een deel tiener. Deze vrouwen komen vaak niet in aanmerking voor een voorrangsverklaring en kunnen moeilijk huisvesting vinden. Omdat zij deel uitmaken van deze doelgroep is het wenselijk om ook deze vrouwen van passende woonruimte te voorzien.

**Directoraat-Generaal
Wonen, Wijken en
Integratie**
Directie Aandachtsgroepen,
Betaalbaarheid en
Corporaties
Cluster Huurbeleid en
Aandachtsgroepen

Datum
17 december 2008

Kenmerk
MG 2008-05

4. Problematiek mishandelde allochtone vrouwen uit opvanghuizen

De problematiek van mishandelde vrouwen van allochtone afkomst is divers:
De volgende drie groepen wil ik hierbij onder uw aandacht brengen:

- a. Vrouwen die slachtoffer zijn geworden van mensenhandel (artikel 8, onder a, Vreemdelingenwet 2000)
- b. Vrouwen met een zelfstandige verblijfsvergunning (artikel 8, onder a, Vreemdelingenwet 2000)
- c. Vrouwen in procedure voor een verblijfsvergunning (VVR) voortgezet verblijf na een afhankelijke verblijfsvergunning (artikel 8, onder g en h, Vreemdelingenwet 2000)

**Directoraat-Generaal
Wonen, Wijken en
Integratie**
Directie Aandachtsgroepen,
Betaalbaarheid en
Corporaties
Cluster Huurbeleid en
Aandachtsgroepen

Datum
17 december 2008

Kenmerk
MG 2008-05

De Huisvestingswet bepaalt thans (in artikel 9, tweede lid, onder b) dat de volgende categorieën rechtmatig verblijf houdende vreemdelingen in aanmerking komen voor een huisvestingsvergunning:

1. de vreemdeling met een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd op reguliere gronden (artikel 8, onder a, en artikel 14 van de Vreemdelingenwet 2000),
2. de vreemdeling met een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd op reguliere gronden (artikel 8, onder b, en artikel 20 van de Vreemdelingenwet 2000),
3. de vreemdeling met een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd op asielgronden (artikel 8, onder c, en artikel 28 van de Vreemdelingenwet 2000),
4. de vreemdeling met een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd op asielgronden (artikel 8, onder d, en artikel 33 van de Vreemdelingenwet 2000),
5. de vreemdeling die als gemeenschapsonderdaan verblijf houdt op grond van een regeling krachtens het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap dan wel de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (artikel 8, onder e, van de Vreemdelingenwet 2000), of
6. de vreemdeling die verblijfsrecht ontleent aan het Associatiebesluit 1/80 van de Associatieraad EEG/Turkije (artikel 8, onder l, van de Vreemdelingenwet 2000).

Ten aanzien van het recht op een huisvestingsvergunning betekent dat voor mishandelde vrouwen van allochtone afkomst het volgende:

a. Vrouwen die slachtoffer zijn geworden van mensenhandel:

Deze vrouwen krijgen maximaal 3 maanden bedenktijd om te beslissen of zij medewerking willen verlenen bij het opsporen en vervolgen van de daders.

Gedurende deze periode hebben zij wel recht op opvang, maar nog geen recht op een huisvestingsvergunning. Besluiten zij tot die medewerking dan kunnen zij op basis daarvan een verblijfsvergunning (artikel 8, onder a, Vreemdelingenwet 2000) krijgen en hebben zij daarmee (overeenkomstig artikel 9, tweede lid, onder b van de Huisvestingswet) recht op een huisvestingsvergunning.

b. Vrouwen met een zelfstandige verblijfsvergunning (voortgezet verblijf):

Hier geldt hetzelfde voor als onder a.

c. *Vrouwen in procedure voor een verblijfsvergunning (VVR) voortgezet verblijf na een afhankelijk verblijfsvergunning:*

Deze groep valt in twee groepen uiteen, waarbij de eerste groep (C1) wel in aanmerking komt voor een huisvestingsvergunning en de tweede groep (C2) niet:

C1. vrouwen in procedure voor voortgezet verblijf, maar nog in het bezit van een afhankelijke verblijfsvergunning:

Indien een relatie wordt verbroken wegens relationeel geweld, wordt de afhankelijke verblijfsvergunning niet ingetrokken gedurende een periode van maximaal één jaar na verbreking. Gedurende dit jaar hebben deze vrouwen een rechtmatig verblijf in Nederland (artikel 8, onder a, Vreemdelingenwet 2000) en hebben (overeenkomstig artikel 9, tweede lid, onder b van de Huisvestingswet) recht op een huisvestingsvergunning.

C2. vrouwen in procedure voor voortgezet verblijf, niet meer in het bezit van een (afhankelijke) verblijfsvergunning:

Vreemdelingen met een afhankelijke verblijfsvergunning kunnen indien er sprake is van relationeel geweld, in aanmerking komen voor verlening van een zelfstandige verblijfsvergunning. Daartoe dient aan een aantal voorwaarden voldaan te worden omtrent het aantonen van het geweld. Gedurende die tijd (dat ze in procedure zijn) komen deze vrouwen niet voor een huisvestingsvergunning in aanmerking². De achterliggende gedachte is dat het niet getuigt van een doelmatige toewijzing van schaarse goedkope woningen om huisvestingsvergunningen te verlenen aan personen van wie onbekend is of zij de woonruimte duurzaam zullen kunnen gebruiken. Het is derhalve niet opportuun om deze schaarse woonruimte toe te delen aan vreemdelingen waarvan het niet duidelijk is of ze wel in Nederland mogen blijven.

Uit bovenstaande uitleg blijkt dat van de genoemde categorieën alleen de vrouwen onder c2 niet in aanmerking komen voor een huisvestingsvergunning. De overige vrouwen behoren net als de mishandelde Nederlandse vrouwen tot de doelgroep die in aanmerking komt voor een huisvestingsvergunning. Dit betekent dat zij geen bindingseisen tegengeworpen kunnen krijgen en indien een gemeente een urgentieregeling heeft, heeft deze groep (naast andere urgentiegroepen, zoals mensen met een medische indicatie, gehandicapten en ouderen) recht op een voorrangverklaring.

**Directoraat-Generaal
Wonen, Wijken en
Integratie**
Directie Aandachtsgroepen,
Betaalbaarheid en
Corporaties
Cluster Huurbeleid en
Aandachtsgroepen

Datum
17 december 2008

Kenmerk
MG 2008-05

² De hier bedoelde categorieën van rechtmatig verblijf (genoemd in artikel 8, onder g of h, van de Vreemdelingenwet 2000) zijn immers niet genoemd in artikel 9, tweede lid, onder b, van de Huisvestingswet.

GBA-codes

Het raadplegen van GBA-codes geeft inzicht in de vreemdelingen die een beroep kunnen doen op collectieve voorzieningen, waaronder een huisvestingsvergunning. In artikel 8 van de Vreemdelingenwet 2000 zijn de mogelijke categorieën rechtmatig verblijf van een vreemdeling in Nederland opgenomen. Vreemdelingen die op grond van de Huisvestingswet in aanmerking komen voor een huisvestingsvergunning vallen onder de GBA-codes: 21 tot en met 29, 35 en 91 tot en met 93. Zodra een vreemdeling over een dergelijke geldige code beschikt kan in principe overgegaan worden tot het controleren van de overige voorwaarden, zoals het bewijs dat de vreemdeling verblijf houdt in een opvanghuis en een inkomenstoets. Indien aan de voorwaarden wordt voldaan kan men in aanmerking komen voor een huisvestingsvergunning.

Vreemdelingen met GBA-codes: 30 tot en met 34 en 98 komen in beginsel niet voor een huisvestingsvergunning in aanmerking.

Ik vertrouw u met het vorenstaande voldoende te hebben geïnformeerd over de huisvesting van mishandelde vrouwen in opvanghuizen en ik hoop op uw blijvende aandacht voor de passende huisvesting van deze doelgroep.

Publicatie MG-digitaal

Deze circulaire wordt u digitaal toegezonden. Aanmelding voor deze "MG-digitaal" kan door in te loggen op www.minvrom.nl/mg. Daarin wordt verwezen naar een menu voor aanmelding als abonnee. Hierna wordt telkens als er een MG op de VROM-site wordt geplaatst een mail verzonden met een pdf-bestand van de betreffende MG-circulaire. Wijziging van gegevens kan via hetzelfde menu.

Hoogachtend,
de Minister voor Wonen, Wijken en Integratie

E.E. van der Laan

**Directoraat-Generaal
Wonen, Wijken en
Integratie**
Directie Aandachtsgroepen,
Betaalbaarheid en
Corporaties
Cluster Huurbeleid en
Aandachtsgroepen

Datum
17 december 2008

Kenmerk
MG 2008-05